

ΜΙΑ ΝΕΑ ΜΑΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΣΜΟ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Ο καθορισμός του ρόλου και η αναγνώριση των ικανοτήτων αποτελούν στοιχεία ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη πολιτικής στον τομέα του διά βίου προσανατολισμού

Οι περιορισμοί της κυκλοφορίας και η κοινωνική αποστασιοποίηση επιτάχυναν την ψηφιακό μετασχηματισμό των αγορών εργασίας, προκαλώντας αλλαγές στα πρότυπα εργασίας και τη ζήτηση δεξιοτήτων, δεδομένης της υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών και της αναζήτησης νέων ταλέντων από τις ευρωπαϊκές εταιρείες και δημόσιους φορείς⁽¹⁾. Όπως αντικατοπτρίζεται στα σχέδια ανθεκτικότητας και ανάκαμψης αρκετών χωρών της ΕΕ, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων, η απόκτηση νέων δεξιοτήτων και ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία, καθώς παρέχουν στους πολίτες τη δυνατότητα να διαχειρίζονται την εκπαιδευτική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία.

Ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ ασχολούνται με την ανάπτυξη ολοκληρωμένων συστημάτων διά βίου προσανατολισμού και επαγγελματικής εξέλιξης με βάση τις ΤΠΕ, μέσω της ενσωμάτωσης προηγμένων μέσων συλλογής πληροφοριών για τις δεξιότητες. Διασυνδέουν τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, τις επιχειρήσεις και τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης με χρήστες οι οποίοι αναζητούν ευκαιρίες εργασίας ή μάθησης και προσεγγίζουν όσους χρειάζονται κοινωνική και οικονομική στήριξη.

ΠΛΑΙΣΙΟ 1. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

Το Cedefop παρακολουθεί τη διασφάλιση της ποιότητας στα συστήματα επαγγελματικού προσανατολισμού εδώ και πάνω από 20 έτη. Πρόσφατα, άρχισε να επικαιροποιεί τις εργασίες του όσον αφορά τον επαγγελματισμό στον επαγγελματικό προσανατολισμό, οι οποίες χρονολογούνται από το 2009, όταν και δημιο-

σέυσε μια μελέτη για τα επαγγελματικά πρότυπα και τον σχεδιασμό πλαισίου.

Στις μέρες μας, ο διαδικτυακός κατάλογος συστημάτων και πρακτικών διά βίου προσανατολισμού του Cedefop, ο οποίος κυκλοφόρησε το 2020, παρέχει διακρατικές πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα, τις πολιτικές και τις πρακτικές προσανατολισμού. Προσφέρει επίσης θεματικές ενότητες σχετικά με τη διασφάλιση της ποιότητας, τα επαγγελματικά προσόντα και την κατάρτιση των συμβούλων, την πρόσβαση των χρηστών, τον διυπηρεσιακό συντονισμό και τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών, τη χρήση των ΤΠΕ, τον προσανατολισμό για συγκεκριμένες ομάδες και περιβάλλοντα, καθώς και τους δείκτες κοινωνικής ένταξης.

Το Cedefop έχει δημιουργήσει το **CareersNet**, ένα δίκτυο ανεξάρτητων ειδικών με αναγνωρισμένη εμπειρογνομosύνη στον τομέα του διά βίου προσανατολισμού και της επαγγελματικής εξέλιξης, σε ολόκληρη την ΕΕ και εκτός των συνόρων της. Το δίκτυο παρακολουθεί και καταγράφει την εφαρμογή των πολιτικών για την επίτευξη των στόχων που ορίζονται στο σχέδιο ψηφίσματος του Συμβουλίου για τον διά βίου προσανατολισμό του 2008 και τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές και την ανάπτυξη συστημάτων για τον διά βίου προσανατολισμό του 2015.

Σε αυτό το ταχέως μεταβαλλόμενο πλαίσιο, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο εστιάζουν εκ νέου την προσοχή τους στους μεταβαλλόμενους ρόλους, τις ικανότητες, τις δεξιότητες και τη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού. Το παρόν ενημερωτικό σημείωμα παρέχει νέες πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες εκσυγχρονίζουν τα συστήματα και τις υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού τους. Ο επαγγελματισμός των συμβούλων, συμπεριλαμβανομένων των

(1) Βλ. το πρόσφατο ενημερωτικό σημείωμα του Cedefop σχετικά με τις επερχόμενες αλλαγές όσον αφορά τις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες.

ψηφιακών ικανοτήτων, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής της προσπάθειας ⁽²⁾.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ;

Η παροχή και η διακυβέρνηση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού εντός της ΕΕ παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ χωρών και περι-

⁽²⁾ Οι πληροφορίες και τα παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών που περιλαμβάνονται στο παρόν ενημερωτικό σημείωμα βασίζονται στις συνεισφορές των εθνικών εταίρων CareersNet του Cedefop, οι οποίες δημοσιεύθηκαν από το Cedefop σε συλλογή εγγράφων εργασίας σχετικά με τις *ψηφιακές μεταβάσεις στον διά βίου προσανατολισμό*.

φερειών, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα επαγγελματικά προφίλ και τα επαγγελματικά προσόντα των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού. Πολλοί από αυτούς διαθέτουν πτυχίο τρίτοβάθμιας εκπαίδευσης στις συμπεριφορικές επιστήμες, την εκπαίδευση και/ή τις κοινωνικές επιστήμες, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών επιστημών, συχνά σε συνδυασμό με εξειδικευμένη κατάρτιση στον επαγγελματικό προσανατολισμό πριν ή κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους. Η ποικιλομορφία των οδών πρόσβασης στο επάγγελμα αντικατοπτρίζει τις πολλές διαφορετικές συνθήκες υπό τις οποίες παρέχεται ο επαγγελματικός προσανατολισμός και τα πολλαπλά καθήκοντα και ικανότητες που απαιτούνται από τους συμβούλους.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

© Shutterstock

Ήδη από το 2008, με ψήφισμά του το Συμβούλιο κάλεσε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να ενσωματώσουν καλύτερα τον διά βίου προσανατολισμό στις εθνικές τους στρατηγικές για τη διά βίου μάθηση, εξασφαλίζοντας την καθολική πρόσβαση και μια κοινή, βασισμένη στην ποιότητα νοοτροπία μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών που είναι αρμόδιες σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για το 2020 υπενθυμίζει στις κυβερνήσεις την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι όλα τα άτομα μπορούν να έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης υψηλής ποιότητας, όπως ο επαγγελματικός προσανατολισμός, ενώ ο **ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων** κατοχυρώνει το δικαίωμα των ανθρώπων στην εργασία και στη διά βίου μάθηση και η σύσταση του **Συμβουλίου του 2020 για «μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία»** κάνει αναφορά στον επαγγελματικό προσανατολισμό και την αξιολόγηση των δεξιοτήτων. Αναγνωρίζεται πλήρως η σημασία των ανοικτών και χωρίς αποκλεισμούς συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού.

Εντυπωσιακός αριθμός νέων πολιτικών, προτεραιοτήτων και πρωτοβουλιών της ΕΕ σηματοδοτεί τη δεκαετία του 2020 ως την **«ψηφιακή δεκαετία»**, με στόχο να καταστεί το ευρωπαϊκό εργατικό δυναμικό κατάλληλο για την ψηφιακή εποχή. Σε αυτές περιλαμβάνονται: το **επικαιροποιημένο σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση**, η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες, ο **συνασπισμός για τις ψηφιακές δεξιότητες και τις θέσεις εργασίας** ⁽³⁾, η πρωτοβουλία **«Ψηφιακή Ευρώπη»** και η **πλατφόρμα για τις ψηφιακές δεξιότητες και θέσεις εργασίας**, η οποία προσφέρει διαδικτυακά εργαλεία καθοδήγησης και πόρους αυτοβοήθειας σε όσους αναζητούν ευκαιρίες ψηφιακής σταδιοδρομίας. Η νέα **πλατφόρμα πολλαπλών χρήσεων Europass** εντάσσεται και αυτή σε αυτό το αναδυόμενο τοπίο. Τέλος, το **ευρωπαϊκό σύμφωνο για τις δεξιότητες** και ο σχετικός Χάρτης καλούν δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και φορείς της κοινωνίας των πολιτών να συνεργαστούν και να υποστηρίξουν όλες αυτές τις αλληλένδετες πρωτοβουλίες.

Ο **οικολογικός προσανατολισμός της οικονομίας** έχει εξίσου αντίκτυπο στην κατάρτιση των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού. Ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ) έχουν ήδη συμπεριλάβει στις στρατηγικές τους τη μετάβαση σε πιο πράσινες αγορές εργασίας, μέσω της διοργάνωσης δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης για την προετοιμασία του προσωπικού τους για τις αναμενόμενες αλλαγές που πρόκειται να επέλθουν όσον αφορά τις θέσεις εργασίας και την αυξανόμενη δημιουργία και κατάργηση θέσεων εργασίας ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Με τον τρόπο αυτό εξετάζονται οι ψηφιακές δεξιότητες τεσσάρων ομάδων του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων δράσεων σχετικά με την παροχή συμβουλών και προσανατολισμού σε θέματα σταδιοδρομίας.

⁽⁴⁾ Βλ. τη μελέτη του 2021 του δικτύου ευρωπαϊκών δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης σχετικά με τον **οικολογικό προσανατολισμό της αγοράς εργασίας**.

Ωστόσο, οι δυναμικές εξελίξεις στον απόηχο της πανδημίας αναδεικνύουν την ανάγκη των ευρωπαϊκών χωρών να επαναπροσδιορίσουν και, σε κάποιο βαθμό, να ενσωματώσουν τα επαγγελματικά προφίλ των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού και να τους προσφέρουν επιλογές απόκτησης νέων δεξιοτήτων και αναβάθμισης των δεξιοτήτων τους.

Ανάλογα με τον χώρο παροχής της υπηρεσίας, το πλαίσιο της χώρας και τις ομάδες-στόχους, το τρέχον χαρτοφυλάκιο ικανοτήτων του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού συνήθως περιλαμβάνει τις εξής ικανότητες:

- ολοκληρωμένη και επικαιροποιημένη γνώση του τομέα εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει τη γνώση των θεωριών σταδιοδρομίας και επαρκές επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων για την πλοήγηση σε βάσεις δεδομένων με σχετικές πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των νεοεμφανιζόμενων επαγγελμαμάτων και επαγγελμάτων τα οποία υφίστανται ψηφιακό μετασχηματισμό·
- άψογη γνώση των πλέον πρόσφατων τεχνικών επαγγελματικού προσανατολισμού, μεταξύ άλλων σε απομακρυσμένες περιοχές και μέσω μεικτών προσεγγίσεων με ανθρώπινη παρέμβαση, των συνεργατικών μεθοδολογιών και του κοινού σχεδιασμού σταδιοδρομίας σε ομαδικές συνεδρίες·
- προηγμένες και προσανατολισμένες στον πελάτη δεξιότητες γραπτής και προφορικής επικοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της γνώσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ώστε να ανταποκρίνονται στις επαγγελματικές και τις ατομικές ανάγκες των ατόμων σε διαφορετικά πλαίσια παροχής υπηρεσιών προσανατολισμού·
- γνώση των μεθόδων ελέγχου και αξιολόγησης, για τον προσδιορισμό των αναγκών των πελατών και την παραπομπή τους σε υπηρεσίες για την επικύρωση προηγούμενης μάθησης βάσει έγκυρων προτύπων·
- ικανότητα στρατηγικής συνεργασίας στο πλαίσιο ενός συνόλου συνεργαζόμενων κοινοτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών προβολής⁽⁹⁾·
- υψηλό επίπεδο ψυχολογικών, κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων, όπως λ.χ. την ικανότητα να διαπιστώνει πότε μεμονωμένα άτομα έχουν ειδικές ανάγκες ή αντιμετωπίζουν άλλα εμπόδια στην εξέλιξη της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας, καθώς και την ικανότητα τήρησης δεοντολογικών πρακτικών σύμφωνα με τα επαγγελματικά πρότυπα.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Μολονότι η απόκτηση επαγγελματικών προσόντων στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού μέσω της αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των συμβούλων εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, εξίσου σημαντικές είναι και η συνεχής επαγγελματική εξέλιξη, η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση ή η κατάρτιση στον χώρο εργασίας, καθώς και η αλληλοδιδαχή από ομοτίμους μεταξύ συναδέλφων. Οι πάροχοι υπηρεσιών, όπως οι σύμβουλοι απασχόλησης των ΔΥΑ, πρέπει να επικαιροποιούν τακτικά τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, ώστε να διασφαλίζουν την παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού υψηλής ποιότητας, οι οποίες να είναι εξατομικευμένες και να βασίζονται σε δεδομένα. Ωστόσο, οι αυξανόμενες εκκλήσεις για περισσότερες επενδύσεις στις δεξιότητες των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο αμφισβήτησης σε πολλές χώρες όπου διαπιστώνεται έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων για τη συστηματική συνεχή επαγγελματική τους εξέλιξη.

Παρ' όλα αυτά παρατηρούνται ορισμένες ενδείξεις αλλαγής. Τα διεθνή στοιχεία του 2019 έδειξαν αύξηση της δραστηριότητας σε εθνικό και τοπικό επίπεδο για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού, με έμφαση στην κατάρτιση και τα επαγγελματικά προσόντα των συμβούλων. Με σκοπό την προώθηση του επαγγελματισμού, πολλές χώρες έχουν καθορίσει επαγγελματικά πρότυπα και απαιτήσεις κατάρτισης, τα οποία έχουν ευθυγραμμίσει με διάφορα συστήματα αναφοράς, όπως το ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ).

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Τα πρότυπα για τα επαγγελματικά προσόντα των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού μπορούν να καθορίζονται με διάφορους τρόπους, έναν εκ των οποίων αποτελεί η νομοθεσία. Συνολικά 17 ευρωπαϊκές χώρες έχουν θεσπίσει σχετικούς νόμους, οι οποίοι όμως συχνά παραμένουν ασαφείς. Ελάχιστες μόνο χώρες, όπως η Φινλανδία, η Ισλανδία και η Ιρλανδία, διαθέτουν σαφώς καθορισμένα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματικής εξέλιξης για τους συμβούλους στη νομοθεσία τους⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ Βλ. ενημερωτικό σημείωμα του Cedefop του 2019 σχετικά με την ψηφιακή καινοτομία που στηρίζει τις σταδιοδρομίες.

⁽⁹⁾ Βλ. τη μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πολιτική και τις πρακτικές διά βίου προσανατολισμού, Barnes et al, 2020.

Η Δανία, η Ελλάδα και η Γαλλία καθορίζουν τα προσόντα και τα πρότυπα κατάρτισης μέσω εκτελεστικών διαταγμάτων ή κατευθυντήριων γραμμών. Η Ιρλανδία έχει αναπτύξει ένα κανονιστικό πλαίσιο που καθορίζει τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούν οι πάροχοι υπηρεσιών συμβουλευτικής επαγγελματικού προσανατολισμού ⁽⁷⁾ κατά την προετοιμασία των αποφοίτων για απασχόληση στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού, τα οποία ισχύουν τόσο για τους νέους όσο και για τους ενήλικες που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του εθνικού Υπουργείου Παιδείας.

Ορισμένες χώρες έχουν ενισχύσει το επαγγελματικό καθεστώς των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού ενσωματώνοντας ορισμούς των προτύπων ποιότητας στις περιφερειακές ή τοπικές στρατηγικές κατάρτισης. Στην Αυστρία, η ποιότητα της σχετικής κατάρτισης διασφαλίζεται μέσω της πιστοποίησης των παρόχων. Στο Βέλγιο, τα κέντρα επαγγελματικού προσανατολισμού της *Cité des Métiers* πρέπει να εγγυώνται την ύπαρξη πολιτικής απόκτησης επαγγελματικών προσόντων και ενός ετήσιου προγράμματος επαγγελματικής εξέλιξης για κάθε εργαζόμενο.

Σε άλλες χώρες, οι επαγγελματικές ενώσεις συμμετέχουν στην κατάρτιση υποχρεωτικών ή εθελοντικών προτύπων ποιότητας για τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την κατάρτιση των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού. Στην Ουγγαρία, ο επαγγελματισμός του προσωπικού περιλαμβάνεται στα ευρύτερα εθνικά πρότυπα ποιότητας για τον επαγγελματικό προσανατολισμό. Η οικειοθελούς εφαρμογής **έννοια της ποιότητας για τον επαγγελματικό προσανατολισμό** της Γερμανίας περιλαμβάνει ένα περίγραμμα ικανοτήτων και ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη της ποιότητας σε φορείς του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Άλλοι τρόποι αναγνώρισης των επαγγελματικών ικανοτήτων των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού περιλαμβάνουν την επικύρωσή τους με βάση τα πρότυπα στα οποία βασίζεται το σύστημα επαγγελματικών προσόντων, όπως στην Εσθονία, ή μέσω ψηφιακών διαπιστευτηρίων στην Ιταλία.

Το **πλαίσιο ικανοτήτων του Cedefop για τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού** και το **ευρωπαϊκό πρότυπο περίγραμμα ικανοτήτων της Επιτροπής για τις ΔΥΑ και τους συμβούλους EURES** έθεσαν ορόσημα για την υποστήριξη της εφαρμογής των ευρωπαϊκών προτύπων ικανοτήτων.

⁽⁷⁾ Η συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται στην Ιρλανδία για να τη διακρίνει από άλλα είδη συμβουλευτικής.

ΠΛΑΙΣΙΟ 2. Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΙΚΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέτεινε τις εργασίες της για την έκδοση σύστασης σχετικά με τους **ατομικούς λογαριασμούς μάθησης**, η οποία αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του νέου θεματολογίου δεξιοτήτων για την Ευρώπη. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η επικύρωση μπορούν κάλλιστα να αποτελέσουν βασικούς παράγοντες διευκόλυνσης της πρωτοβουλίας των ατομικών λογαριασμών μάθησης, ιδίως για την προσέγγιση ενηλίκων που θα επωφεληθούν περισσότερο από την επανειδίκευση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους. Χωρίς την ύπαρξη ικανών συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού, δεν θα είναι δυνατή η αποτελεσματική αξιοποίηση αυτών των ευκαιριών από ενήλικες.

Με σκοπό την υποστήριξη της Επιτροπής, το Cedefop πρόκειται να αναπτύξει ένα προσανατολισμένο στην πολιτική πλαίσιο για τους ατομικούς λογαριασμούς μάθησης και θα διερευνήσει το δυναμικό των ολοκληρωμένων πολιτικών και συστημάτων.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΡΟΣΚΟΠΤΗ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Όπως συμβαίνει και με το κατακερματισμένο τοπίο της επαγγελματικής εξέλιξης των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού ⁽⁸⁾, η παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού είναι επίσης κατακερματισμένη σε πολλές υπηρεσίες και περιβάλλοντα. Ως θετικό στοιχείο επισημαίνεται ότι αυτό σημαίνει ότι η παροχή είναι ευέλικτη, ευαίσθητη ως προς το πλαίσιο και προσαρμόσιμη στις ανάγκες της ομάδας-στόχου και της κοινότητας. Ωστόσο, αρνητικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι η διαίρεση αυτή μπορεί να παρεμποδίσει τις ολοκληρωμένες ρυθμίσεις πολιτικής και την αδιάλειπτη παροχή διυπηρεσιακών υπηρεσιών, καθώς επίσης και την αναβάθμιση των επιτυχημένων περιφερειακών πολιτικών. Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται όταν οι πάροχοι διαφορετικών υπηρεσιών δεν διαθέτουν στρατηγικές ικανότητες και πόρους για τον συντονισμό της προσφοράς των υπηρεσιών τους.

Για τους χρήστες, η κατακερματισμένη παροχή υπηρεσιών όχι μόνο προκαλεί σύγχυση, αλλά μπορεί και να δημιουργήσει εμπόδια στην πρόσβαση. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των υπηρεσιών, είτε πρόκειται για πελάτες είτε για οικονομικούς πόρους, μπορεί να παρεμποδίσει τη συνεργασία εις βάρος των χρηστών. Οι πολιτικές εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τον οριζόντιο και

⁽⁸⁾ Βλ. **κοινό έγγραφο του Cedefop και του ETF για την ΕΕΚ την επόμενη δεκαετία**.

εγκάρσιο χαρακτήρα του διά βίου προσανατολισμού, ο οποίος βασίζεται στις πολυεπαγγελματικές συμπράξεις και τη συνεργασία μεταξύ τομέων και υπηρεσιών. Εφόσον ενσωματωθεί ικανοποιητικά σε άλλες συναφείς πολιτικές και υπηρεσίες, ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι δυνατόν να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των χρηστών και της αγοράς εργασίας και μάλιστα να καλύπτει συγκεκριμένα τομικά κενά⁽⁹⁾.

Επιπλέον, οι καλύτερες συνέργειες δίνουν στους εθνικούς, περιφερειακούς και τοπικούς φορείς τη δυνατότητα να αναπτύσσουν ένα κοινό όραμα και στρατηγική για την επιτυχή ενσωμάτωση των υφιστάμενων και των αναδυόμενων τεχνολογιών στις υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ανάγκες των χρηστών κατευθύνουν την επιλογή των διαθέσιμων μεθόδων.

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Οποιαδήποτε συζήτηση σχετικά με τον επαγγελματισμό σε έναν κρίσιμο τομέα υπηρεσιών, όπως ο επαγγελματικός προσανατολισμός, είναι αδύνατον να παραβλέψει τον αντίκτυπο των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Αυτές έχουν αντίκτυπο όχι μόνο σε πολλά επαγγέλματα και τομείς στην αγορά εργασίας, αλλά και άμεσα στην καθημερινή εργασία των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού, μέσω της αποδέσμευσης διάφορων νέων πόρων και μέσων επικοινωνίας⁽¹⁰⁾.

Μολονότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός στον τομέα του επαγγελματικού προσανατολισμού βρίσκεται ακόμη υπό εξέλιξη, έχει ήδη μεταβάλει ριζικά τη φύση της εργασίας των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού. Τι είδους κατάρτιση χρειάζονται για την (περαιτέρω) ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στην καθημερινή τους εργασία; Και τι ισχύει για την ποιότητα της παροχής υπηρεσιών, την ίση πρόσβαση, το απόρρητο, την αμεροληψία και πιθανά ηθικά διλήμματα;

Στις μέρες μας, οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν νέα διαδικτυακά εργαλεία για την επικοινωνία με τους πελάτες τους, και ταυτόχρονα, πρέπει να μπορούν να βρίσκουν, να ανακτούν, να αξιολογούν και να διαχειρίζονται δεδομένα της αγοράς εργασίας (στατιστικά στοιχεία, μαζικά δεδομένα) και να ενσωματώ-

νουν συνεχώς τις γνώσεις αυτές στην εργασία τους. Χωρίς αυτή την ικανότητα, κινδυνεύουν να χάσουν μια κεντρική πτυχή των υπηρεσιών που παρέχουν στους πελάτες τους, την ιδιαίτερη σχέση που διατηρούσαν ανέκαθεν με την αγορά εργασίας.

Παρά το γεγονός ότι τα μαζικά δεδομένα, η τεχνητή νοημοσύνη και τα καινοτόμα εργαλεία, όπως τα διαλογικά ρομπότ (chatbots), επιτρέπουν δυναμικές, φορητές και ευέλικτες προσεγγίσεις για την υποστήριξη της σταδιοδρομίας και την αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, η παροχή επικαιροποιημένων και ολιστικών υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού θα υπερβαίνει πάντα τη μηχανή και θα απαιτεί κατάλληλη ανθρώπινη παρέμβαση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο παρατηρείται αύξηση των μεικτών προσεγγίσεων. Οι σύμβουλοι θα πρέπει να είναι καλύτερα προετοιμασμένοι ώστε να υιοθετούν τις θετικές αλλαγές που προσφέρουν τα ψηφιακά εργαλεία σε συνδυασμό με την ανθρώπινη αλληλεπίδραση, ανάλογα με τις ανάγκες των χρηστών, και μάλιστα να συμμετάσχουν στην ανάπτυξή τους. Απαιτούνται περισσότερα στοιχεία για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με τον αντίκτυπο αυτών των εξελίξεων και τον καλύτερο τρόπο ευθυγράμμισης των τεχνολογιών με τους στόχους του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Ωστόσο, σε πολλές χώρες, οι ψηφιακές ικανότητες δεν είναι ακόμη διαδεδομένες μεταξύ των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού, ενώ παρατηρείται μια απρόθυμη στάση έναντι των ψηφιακών εργαλείων από συμβούλους που βλέπουν τα καθήκοντά τους να αντικαθίστανται από εργαλεία αυτοεξυπηρέτησης και, όλο και περισσότερο, από την τεχνητή νοημοσύνη. Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης θα απαιτηθούν μια μαζική προσπάθεια κατάρτισης, νέες συμμαχίες μεταξύ των υπηρεσιών και, κυρίως, μια μελλοντοστραφής νοοτροπία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών και των υπηρεσιών.

ΠΛΑΙΣΙΟ 3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΤΠΕ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Το Φινλανδικό Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Έρευνας, το Πανεπιστήμιο του Malmö, ο δανικός ηλεκτρονικός μηχανισμός επαγγελματικού προσανατολισμού eVejledning και το Πανεπιστήμιο της Ισλανδίας σχεδίασαν και παρέχουν από κοινού κατάρτιση ΤΠΕ για συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, με στόχο την ενίσχυση του επαγγελματικού προφίλ των επαγγελματιών, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις ανάγκες των πελατών σε ψηφιακό περιβάλλον. Η ενέργεια αυτή επικεντρώθηκε στην παροχή στο προσωπικό υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού της δυνατότητας να παρέχει πληροφορίες μέσω των διαύλων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και αφορούσε τις ακόλουθες

⁽⁹⁾ Βλ. επίσης το ενημερωτικό σημείωμα του Cedefop του 2020 με τίτλο «Δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε να μπορούν οι πολίτες να αντιμετωπίσουν την αλλαγή».

⁽¹⁰⁾ Το Cedefop έχει καταρτίσει εγχειρίδιο πρακτικών ΤΠΕ για χρήση στον επαγγελματικό προσανατολισμό και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας, το οποίο βοηθά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να απελευθερώσουν το δυναμικό των ΤΠΕ, καθώς και σειρά διαδικτυακών πόρων και εργαλείων για τους επαγγελματίες και τα διευθυντικά στελέχη.

ικανότητες:

- επαρκής γνώση της χρήσης διαδικτυακού περιεχομένου
- ευέλικτη και εύστοχη γραπτή επικοινωνία
- έναρξη και διατήρηση επικοινωνιακού διαδικτυακού διαλόγου
- δημιουργία ορατής και αξιόπιστης διαδικτυακής παρουσίας.

ΠΡΟΣ ΕΝΑ ΚΟΙΝΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΟΡΑΜΑ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Κανένας πάροχος υπηρεσιών, επαγγελματική ομάδα ή οργάνωση δεν μπορεί να ανταποκριθεί μεμονωμένα στις ταχέως μεταβαλλόμενες ανάγκες των ολοένα και πιο ποικιλόμορφων ομάδων-στόχων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο όλο και περισσότερες χώρες έχουν ενσωματώσει τον διά βίου προσανατολισμό στις εθνικές τους στρατηγικές για τη διά βίου μάθηση, ενισχύοντας τις συνέργειες σε επίπεδο ανάπτυξης πολιτικής και σε επίπεδο παροχής υπηρεσιών. Στα συμπεράσματα της εσθονικής Προεδρίας της ΕΕ του 2017 σχετικά με τον διά βίου προσανατολισμό επισημαίνεται ότι για τη διεύρυνση της πρόσβασης σε συνεκτικές υπηρεσίες απαιτείται συντονισμός των πολιτικών, συμπράξεις, ανταλλαγή πληροφοριών για την αγορά εργασίας και ενσωμάτωση και επαγγελματοποίηση των υπηρεσιών.

Το πλαίσιο ικανοτήτων για τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού που κατάρτισε η Διεθνής Ένωση Εκπαιδευτικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2018, προωθεί, πέραν των τομέων ικανοτήτων που όρισε το Cedefop το 2009, τη στρατηγική σκέψη στις υπηρεσίες σταδιοδρομίας μέσω της ενθάρρυνσης της συνεργασίας και της ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ κοι-

νοτικών εταίρων και υπηρεσιών. Καλεί τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού να συμμετάσχουν ενεργά στα τοπικά δίκτυα ενδιαφερόμενων μερών, ώστε να μπορούν να αξιολογούν τις τοπικές ανάγκες και την παροχή καθοδήγησης και να αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τους διαθέσιμους πόρους.

Η διεπιστημονική συνεργασία αυτού του είδους μεταξύ των υπηρεσιών βοηθά όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινότητας – το προσωπικό επαγγελματικού προσανατολισμού και κοινωνικών υπηρεσιών, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους φορείς ανάπτυξης συστημάτων και τους ιδιωτικούς φορείς – να σχεδιάζουν, να ευθυγραμμίζουν, να παρέχουν και να αξιολογούν τις υπηρεσίες τους με συντονισμένο τρόπο. Με τη σειρά της, η στενή συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών μπορεί να τροφοδοτήσει ένα κοινό όραμα για την συνεκτική και απρόσκοπτη παροχή ενός συνόλου κοινοτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων υπηρεσιών σταδιοδρομίας βασισμένων στις ΤΠΕ, και να προωθεί τη συνεχή βελτίωσή του. Μια τόσο ισχυρή συστημική προσέγγιση για τη συνεργασία στον τομέα των υπηρεσιών, η οποία θα αξιοποιεί πλήρως τις ψηφιακές τεχνολογίες, θα απελευθερώσει το δυναμικό της παροχής προορατικών και δίκαιων υπηρεσιών διά βίου προσανατολισμού.

Καθώς οι ψηφιακές τεχνολογίες ανοίγουν νέους ορίζοντες και οι ευρωπαϊκές χώρες αναζητούν όλο και περισσότερο κοινές προσεγγίσεις και λύσεις, η ανάπτυξη ικανοτήτων των συμβούλων επαγγελματικού προσανατολισμού μπορεί επίσης να υποστηριχθεί από την κινητικότητα και τις διεθνείς ανταλλαγές. Η «προτεραιότητα σε παγκόσμιο επίπεδο – δράση σε τοπικό επίπεδο» αποτελεί ασφαλώς σημαντική πτυχή της στρατηγικής σκέψης στον επαγγελματικό προσανατολισμό.

CEDEFOP

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη
της Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ενημερωτικό σημείωμα – 9161 EL

Αριθ. καταλόγου: TI-BB-21-006-EL-N

ISBN 978-92-896-3205-8, doi:10.2801/866912

Copyright © Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής
Κατάρτισης (Cedefop), 2021

Creative Commons Attribution 4.0 International

Τα ενημερωτικά σημειώματα εκδίδονται στα αγγλικά, τα γαλλικά, τα γερμανικά, τα ελληνικά, τα ισπανικά, τα ιταλικά, τα πολωνικά και τα πορτογαλικά, καθώς και στη γλώσσα της εκάστοτε χώρας που αναλαμβάνει την προεδρία της ΕΕ. Για να τα λαμβάνετε σε τακτική βάση, εγγραφείτε στην ακόλουθη διεύθυνση: www.cedefop.europa.eu/en/user/register

Άλλα ενημερωτικά σημειώματα και δημοσιεύσεις του Cedefop διατίθενται στον ιστότοπο: www.cedefop.europa.eu/EN/publications.aspx

Ευρώπη 123, Θεσσαλονίκη (Πυλαία), ΕΛΛΑΔΑ

Ταχυδρομική διεύθυνση: Cedefop service post, 57001, Θέρμη, ΕΛΛΑΔΑ

Τηλ. +30 2310490111, Φαξ +30 2310490020

Email: info@cedefop.europa.euwww.cedefop.europa.eu